

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном

Тел. „Свобода“: BERGEN 4-0897 — Тел. У. Н. Союзу: BERGEN 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

НАКАЗ ВТРИМАТИ ЗНАРЯДДЯ ДЛЯ ВИРОБУ ВОЄННИХ МАШИН

Вашингтон, 4. серпня. — Уряд видав наказ підприємцям втримувати готові знаряддя для витинання форм до будови різних машин, придатних у воєнні часи. Це знаряддя буде коштувати \$74,000,000 та має бути готове для виробу 100,000 машин на випадок необхідної потреби. Це робиться на те, щоб можна було виконати якнайшвидше воєнні замовлення, коли прийде час. Ті замовлення є докищо тільки в процесі і їх називають „уявними“ („фантом ордера“). Їх приготування Красна Рада Ресурсів Безпеки, на чолі якої стоїть Джон Р. Стилман. Під час минулої війни, в 1943 році, вироб знаряддя для витинання форм дійшов до вершка і на це видано того року \$250,000,000. Приготовані тепер „уявні замовлення“ обіймають докищо 24 різновидних родів машин. Коли б їх справді розіслано до підприємців, тоді Реконструкційна Файненс Корпорейшен постачала б фонди на започаткування робіт до такого часу, аж знайдуться звичайні фонди на заплату.

ФАРМЕРИ МАЮТЬ ПОВБУДУВАТИ ПИЛІСНИКИ ДЛЯ НОВИХ ПРИПАСІВ ЗЕРНКА.

Наступного тижня американські фермери дістануть від уряду доручення приготувати нові пилісники для зберігання в належному стані зерна, яке вони збирають зі жнив у 1949 р. Департамент рільництва вище обійняв до пів мільйона фермерів з задумом, щоб вони побудували нові засіки, якщо їм на вистачає теперішніх. Уряд твердить, що він не може втримувати готових засіків і тому фермери повинні це зробити, щоб зберегти новий збір збіжжя. Фермери дістануть для таких цілей позички з федеральних фондів на такий лад, як дістають на розбудову фермерських будиноків.

ВІДКРИЛИ НОВІ ОШУКАНСТВА ПРИ ВОЄННИХ КОНТРАКТАХ.

Генеральний контролор Ліндс Г. Ворен у Вашингтоні оприлюднює, що його бюро відкрило 1,114 випадків ошукавства при контрактах з воєнних часів, при чому федеральний скарб потерпів \$11,500,000 втрати. Ошукавства відкрили при поновленні перевірок воєнних контрактів. Контролор приписує можливість таких випадків недостаті належної контролю на підставі закону з 1944 р.

\$1,000,000 НА БОЄВИЙ ФОНД А.Ф.П.

Стейтова конвенція Американського Федерації Праці в Бостоні ухвалила призначити мільйон доларів на боєвий фонд у підтримку до наступних виборів в 1950 р. Цю справу заповів Дж. Д. Кінан з Шікаго, директор Політичної Акції Робітничої Ліги при Американській Фед. Праці. Він мотивував потребу фонду, щоб вибрати конгресменів, прихильних до надпрямку А.Ф.П. і до відхилення теперішнього робітничого закону, званого Актом Тефта-Гартлі.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗГІДНА РОЗМОВЛЯТИ З КАРД. СПЕЛМАНОМ.

Нью Йорк. — Пані Френклін Д. Рузвелт заявила, що вона згідна зустрітись особисто кар-

„РЕЛІГІЙНИЙ ДУХ І НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАВ'ЯЗТТЯ УКРАЇНЦІВ ГОРЯТЬ ШИРШЕ НІЖ БУДЬ-КОЛИ“

ТВЕРДЖЕННЯ ЄПІСКОПА ІВАНА БУЧКА В „НЬО ЙОРК ТАЙМСІ“

Нью Йорк, 5. серпня. „Релігійний дух українців і їх національне зав'язання палають ширше ніж будь-коли раніше“ та не зважаючи на всі московські переслідування — твердить пресовий Іван Бучко, єпископ Каді та апостольський візитор для українців в Західній Європі, в своєму листі до Нью Йорк Таймсу, надрукованому в сьогоднішньому числі цієї передової американської газети. Лист єпископа Бучка в дослівному перекладі з англійського звучить:

„Від деякого часу я читав редакційні статті Нью Йорк Таймсу та інших американських газет, які до мене доходять, про переслідування Католицької Церкви та її ієрархії Советами і їх сателітами. Я заскочений і глибоко жалую, що при цьому нічого не згадується про ліквідацію Української Католицької Церкви в Західній Україні та в Карпатській Україні, яку так довго переслідувано.

Трагічна доля кардинала Міндсенті і архієпископа Степаніча добре відомі, як і теперішнє переслідування архієпископа Йозефа Берана в Празі. Але навряд чи щонебудь відомо про факт, що вся українська католицька ієрархія була цілком зліквідована. Деякі єпископи вже неживі, а інші ще страждають в советських таборах, де їх запрошено на каторгу.

Жорстока рука Советів впала на них протягом ночі 11-го жовтня, 1945. Всі вони протягом довгого часу були вибрані, як церковні провідники і патріоти, що непохитно вірили в справу української національної незалежності. Всі вони були заарештовані тої самої ночі, як теж протягом короткого часу сотні священників і вірників. Швидко знайдені звичайних виступників, які „розв'язали“ Українську Католицьку Церкву як таку та зробили її частиною Російської Православної Церкви під проводом опанованого Кремлем московського патріарха. Його Святість Папа Пій, в своїй відомій енцикліці „О-

ВІДГОМІН СМЕРТИ БЛ. П. МИКОЛИ МУРАШКА

Несподівана смерть покійного головного підприємця Українського Народного Союзу і адміністратора „Свободи“, бл. п. Миколи Мурашка, відбулася широким відгомін у цій країні і не тільки серед українців, але теж американців. Крім місцевої американської преси, довшу згадку про Покійного надрукував Нью Йорк Таймс, поміщуючи рівночасно його фотографію. В повідомленні Таймс підкреслює, що Покійний був президентом Українського Народного Союзу, братської організації, що нараховує понад 50,000 членів, як теж заступником президента Злученого Українського Американського Допомогового Комітету і бувши головою Українського Конгресового Комітету та адміністратором українського щоденника „Свобода“ і тижневика в англійській мові „Юкрейніан Віклі“. В дальшому пригадується, що покійний Микола Мурашко в 1930 очолював звернення УН Союзу до тодішнього державного секретаря, Генрі Л. Стімсона, домагаючись американ-

ПІДПИСАНО ІТАЛІЙСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИЙ ДОГОВІР

Рим, 5. серпня. — Вчора після полудня тут підписано італійсько-югославський договір, що протягом одного року передбачує товарообмін між обома країнами на суму понад 94,000,000 доларів. В договорі не включено постанови про його автоматичне поширення або вгаснення. В ньому теж не спостерігається намагання унормувати торговельні стосунки між обома країнами на постійній базі. Проте, в поінформованих дипломатичних колах вважається цей договір символом господарського і політичного звороту не тільки в стосунках між обома договірними країнами, але теж у відношенні Югославі до західного світу.

НОВІ АРЕШТИ СВЯЩЕНИКІВ В ЧЕХІЇ.

Прага, 5. серпня. — Не зважаючи на повну контролю преси та інформацій комуністичною владою, тут відомо, що в останньому часі переведено дальші численні арешти католицьких священників за їх вірність Апостольській Столиці та своїй ієрархії.

БІЛА КНИГА ПРО ПОЛОЖЕННЯ В КИТАЮ

Вашингтон, 4. серпня. — Президент Труман заповів появу Білої Книги для вияснення положення в Китаю, особливо у відношенні до китайських націоналістів. Біла Книга готова до оприлюднення в п'ятницю 5. серпня. Це є справжня книга, гру-

ПРЕЗИДЕНТ РЕЗИГНУЄ З ДЕЯКИХ ПОВНОВАСТЕЙ ДЛЯ ЗАКОРДОННОЇ ВИСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ

Другою важливою справою, обговореною під час президентської пресової конференції були повновласти, яких домагається Труман в справі приділяння військової допомоги для закордонних країн у висоті півтора біліона доларів. Президент заявив, що він віддає точку, яку викликає спротив у конгресі. Заява президента зміцнила політичну владу на ухвалу законопроектів про воєнну допомогу європейським державам. Тому, що йдеться про поспіш, заяву Трумана вважають за доцільну.

СЕНАТ ВІДМОВИВ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЕСПАНІЇ

У голосуванні над призначенням допомоги з Плану Маршала у висоті 50 мільйонів доларів сенат 55 голосами проти 36 відмовив виплати такої допомоги, хоч вона знаходиться в ухвалі виплати півшоста біліона доларів для європейських країн в біжучому скарбовому році. Голосування приспішив віцепрез. Албен В. Барклі, який пригадав, що Еспанія не входить в програму Плану Маршала.

КАНАДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗБЕРЕТЬСЯ 15 ВЕРЕСНЯ

Оттава, 4. серпня. — Першу сесію нововибраного парламенту призначено на день 15 вересня, як це оприлюднив прем'єр Льюїс Сан Лоран. Вибори переведено в червні, а під час них перемогла небувала більшість Ліберальної партії. Вона нараховує 193 мандатів у противенстві до опозиції з 69 послів різних відтінків.

СТАЛІН ТОРГУЄ МИРОМ

ХОТІВ БИ ПРОДАТИ АМЕРИЦІ МИР ЗА \$2,000,000,000 ТА ЗА ПРИПИНЕННЯ ПІДДЕРЖКИ ПРОТИ-СОВЕТСЬКИХ РЕВОЛЮЦІЙНИХ РУХІВ.

Лейк Соксес, 5. серпня. — Орган „Світ Об'єднаних Націй“ надрукував статтю, в якій стверджує, що Сталін поставив п'ять головних передумов замирення з Америкою, між ними на-самперед американську позичку Советам в сумі 2,000,000,000 доларів та припинення американської підтримки „підприємливим фашистським і гітлерівським елементам“ в нутрі Советського Союзу та опанованих ним країн „народної демократії“. Ці інформації та передумови мав виявити минулого літа советський представник в Об'єднаних Націях, Андрій Громико, неназваному передовому американському бізнесменові, релігійному і цивільному провідникові. В повідомленні говориться, мовляв, Сталін завжди належав до „проамериканської меншости“ серед советської верхівки та що він був дуже розчарований і змінив своє ставлення після того, як Америка нагло припинила свій „ленд-ліз“ Советам після війни. Громико, інформуючи американського бізнесмена, якого означається теж як „провідного республіканця“, мав на закінчення висловити переконання, що до пологодження американсько-советських суперечностей ще не є запізно та що цього можна б добитись при взаємній добрій волі. Згадуючи про його припинення американської підтримки „підприємливим елементам“ за залізною заслоною, Громико мав окремо назвати американську підтримку проти-советським полякам.

ТІТО ЗАПОВІДАЄ СПРОТИВ ПРОТИ КОЖНОГО НАІЗНИКІВ, ВКЛЮЧНО ЗІ СОВЕТАМИ.

Белград, Югославія, 5. серпня. — Маршал Тіто, промовляючи вчора на прийнятті для офіцерів, стаціонарних на південних кордонах югославських гарнізонів, заявив, що югославська армія ставитиме опір кожному наїзникові, включно зі советською армією. Він твердить, що Югославія не дасть себе залікати советськими поголосками про концентрацію советських військ на її кордонах і хоча він сам не вірить в ті поголоски, проте, югославська армія мусить перебувати в стані постійного готовля. Кілька днів раніше, Тіто заповідав югославську підтримку своїм сусідам, зокрема Болгарії і Албанії, як щоб вони теж збунтувалися проти Москви.

СОВЕТСЬКІ „ГОСТІ“ ЗАЛІВАЮТЬ ВАРШАВУ

Варшава, 5. серпня. — Від деякого часу советські „гости“ всіх ранг та характерів продовжують залити столицю Польщі. Статистика виказує, що в місяці травні у Варшаві було найбільше советських відвідувачів, за ними йде кількість чехів, а на третьому місці є відвідувачі з Америки.

ПЕРШІ ВОЄННІ ВПРАВИ ІТАЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Турин, Італія, 5. серпня. — Італійська армія відбуває перші більші воєнні вправи від часу закінчення війни. В битві між „синими“ і „червоними“, сині „розгромили“ саботажистів, партизанів та закордонних парашутистів.

АМЕРИКАНСЬКІ ШЕФИ ШТАБІВ ВІДБУЛИ ВАЖЛИВІ НАРАДИ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 5. серпня. — Шефи штабів армії, флоту й авіації Злучених Держав, ген. Омар Н. Бредлі, адмірал Льюїс Е. Денфелд і ген. Гойт С. Ванденберг, відбули вчора важливі наради з високими французькими військовими керівниками в справі спільної стратегії європейської оборони. Раніше вони відбули такі наради з командантами американських збройних сил в Німеччині, та з військовими керівниками Великобританії і скандинавських країн. Виявляється, що між британськими і французькими стратегіями існують деякі розбіжності думок щодо спільних стратегічних планів, базових до деякої міри на конкуренції щодо головних ролей в обороні. На запит, чи після встановлення передбаченого Атлантийським пактом спільного військового Комітету докорінних змін у військовій стратегії, ген. Ванденберг заявив, що вони власне й приїхали до Парижа, щоб обговорити цю справу. Американські військові командири відбудуть ще дальші наради з представниками Португалії, Бельгії і Голандії.

ПРИПИНЕНО 25 ГАЗЕТ В БАВАРІЇ.

Франкфурт, 5. серпня. — Американське військове управління наказало вчора припинити дальше видавання поверх 25 газет в Баварії, в американській зоні Німеччини. Рішення мотивується тим, що ці газети почали виходити за закони американського управління, потверджено місцевого пресового закону.

ЗАХІД ЗАНЕПОКОЄНИЙ НІМЕЦЬКОЮ ВИБОРЧОЮ КАМПАНІЄЮ.

Дісельдорф, Німеччина, 5. серпня. — В Західній Німеччині з кожним днем посилюється кампанія до виборів першого західно-німецького федерального парламенту, що мають відбутись вже 14-го серпня. Хоча скрайно націоналістичні партії не мають більшої популярності серед населення, проте західні спостерігачі стурбовані сильним зворотом до скрайного націоналізму, що тепер помітний теж серед двох найбільш впливових християнсько-демократичної й соціалістичної партій.

НАРАДИ ЗАКОРДОННИХ МІНІСТРІВ В СПРАВІ РАДИ В ЄВРОПІ.

Париж, 5. серпня. — Сьогодні міністри закордонних справ 10 європейських країн відбудуть тут наради, розглядаючи останнє звітлення підготовчого комітету для створення Ради Європи, що збереться на своє перше засідання вже в найближчий понеділок у французькому місті Страсбург.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАГЛА СПРАВА. ПЕРЕСЕЛЕНЧА ЯКЦІЯ

В останньому часі ми знову віддали багато місця переселенчій справі. Дальші вістки і повідомлення переконують, що це справді нагла, дуже нагла справа і тому знову забираємо голос.

Переселенча акція європейських скитальників до цієї країни здійснюється практично вже восьмий місяць. З українського боку її веде на ширшу скалю ЗУАДКомітет та його місія в Європі. Згідно з останніми статистичними даними, через цей Комітет досі перейшло всіх 11,336 завірень, в цьому: 1,234 завірень для родин, 3,401 поіменних та 6,701 анонімових завірень, переважно здобутих від американських фермерів. До дня 22-го липня ц. р. вже використано 2,445 завірень цього Комітету і на них виїхало до Америки 5,481 осіб, з того: 670 осіб на 358 родинних завірень, 2,375 осіб на 1,197 поіменних завірень та 2,435 осіб на 890 анонімових завірень, так що досі зrealізовано вже разом 2,445 завірень. Інші дожидають вже своєї черги, а ще інші свого поладження.

Так виглядає переселенча акція ЗУАДКомітету в числах. Деяка кількість українців приїхала ще стараннями інших, загально-американських допомогівих агенцій, як Нейшенел Кетолік Велфер Конференс, Ворлд Черч Сервіс та інші. Проте, немає сумніву, що рішальну роль в переселенчій акції українців грає власне ЗУАДКомітет і зокрема як йдеться про анонімові американські завірення для тих українських скитальців, що не мають в Америці ані рідних ані знайомих.

Переселенча акція українців, як бачимо з наведених чисел, є вповному розгарі. Вчора знову подано вістку, що на чергових чотирьох транспортах приїжджає дальших сім соток нових українських іммігрантів. А тисячі ще ждуть своєї черги. Але в останньому повідомленні ЗУАДКомітету подано рівночасно два короткі і дуже багатомовні заклики: один до українського громадянства, щоб прийняло тих чотири десятки українських родин, які йдуть на анонімові завірення американських фермерів, що в останній хвилині відмовилися їх прийняти. Другий заклики — тісно зв'язаний з першим — звернений до нових іммігрантів на американських фарамах, щоб вони своєю поведінкою та совісним виконанням перебранних зобов'язань допомогли в дальній акції.

Надруковані в цьому щоденнику статті про "Світлі і тіні допомогівих акцій" та про "Переселенчу акцію в світлі досвіду" вияснили в чому діло. Деякий відсоток новоприбулих на фари українців з будь-яких причин або покинув працю або в інший спосіб не виконав своїх зобов'язань. Місцева преса та шептана пропаганда підхопила ці факти та почала їх генералізувати, не зважаючи, що велика маса нової української імміграції на фарамах здобула собі найвищі признання. Але поголоска про негативні випадки вже вистачала, що фермери почали відмовлятися приймати нових іммігрантів.

Тут знову необхідна енергійна інтервенція і допомога нашого загалу. Ми не сміємо допустити, щоб через кількох не солідних, які трапляються в кожному суспільстві, потерпіла ціла ця велика маса українських скитальників, які ще дожидають нашої допомоги. Ми мусимо інтервенувати вже і по всіх наших громадах організувати тимчасові приміщення і допомогу для тих, яким цього відмовило не з їхньої вини. Нова імміграція на фарамах мусить зі свого боку виключити події, які давали б американцям причину говорити, що українці "но гуд" та відмовляти їм допомоги в дальшому переселенні. Вони мусять це зробити, якщо не хочуть стягнути на себе відповідальності за неуспіх переселенчої акції.

Ще тільки короткий час, бо вже не цілий рік діятиме переселенчий закон. Ми мусимо його використати, якщо не хочемо стягнути на себе незнаті історії. Дискусії на тему нової імміграції відложимо на опісля. Тепер — всі сили і засоби на допомогу в переселенчій акції. Це справді нагла справа.

Праця як підстава добробуту

Кожного дня приходить громадянство великої Америки зустрічатися з далекою економічними питаннями, які йому накладає само життя. Фабрики Форда остерігаються, що робітникам прийде наразитися на нужду, коли вони вийдуть на страйк — бо страйк мусить довго тривати; юнія сталевих робітників атакує пенсійний план підприємства Юнайтед Стіл Корпорейшен, як невідстачальний для робітників; губ. Тамес Дюї твердить, що Америка може відвернути депресію; ексекютивні урядові підприємства дискусують над розподілом зисків між підприємцями і робітниками, щоб забезпечити постійну продукцію й працю і т. п.

Коліс такі справи були предметом університетських викладів або дискусій економічних знавців. Під теперішню пору пересічному громадянину й щоденному робітнику й приходить брати участь у розмовах на такі теми, бо вони є справою щоденного життя.

У розмовах заторкують найрізноманітніші господарсько-робітничі проєкти, які або вже введені в практику, або щойно мають бути випробовані. Советська Росія робить жакливі експерименти зі "соціалізмом в одній країні". Англія вводить ступнево націоналізацію великих підприємств, яке там названо соціалізмом. В Злучених Державах Америки уряд запозив далекоюсжні господарські плани, деякі з яких вже ухвалено в формі законів, як от Мешканевий закон, закон про мінімальну робітничу заплату, або закон про працю з 1946 р. Протиники вмішування уряду до робітничих та бизнесових справ називають таку систему "ладом добродійності", отже якимсь новим твором, якого не має ні советсько-комуністичний, ні англійський робітничо-соціалістичний режим.

Одне ніхто з прихильників цих протиників різних систем не заперечує твердження, що тут йдеться про загальний добробут населення, а робітничої класи зокрема.

Коли підприємець турбується, як знайти постійний збут для своїх продуктів, то його робітник водночас промишляє, як забезпечити собі постійну працю. У висліді, як підприємець так і робітник мають спільну ціль, тобто втримання продукції. Коли є яка ворожнеча між обома, то тільки за поділ зисків. Підприємець хоче дістати з продукції якнайбільше зиску, робітник хоче дістати якнайбільшу заплату. Коли підприємець дістане більше ніж його робітник, тоді він каже, що він зберігає зиски на такий час, коли не буде пов-

ного збуту і він муситиме зменшити продукцію. Йому, однак, прийдеться тоді дальше втримати фабрику в русі і він муситиме зужити заощаджені зиски на заплату адміністрації, яка при малій продукції коштують його більше ніж він заробляє. Робітник хоче дістати якнайбільше, щоб саме на час зменшення продукції не прийшло йому голодувати, бо тоді його або цілком відправлять з роботи, або обмежать йому час праці, а з тим і висоту заплати.

Серед таких безупинних аргументів, з авторитетних джерел видивляють на денний порядок можливість гарантії постійного zatrudнення для робітника, хоч би й з меншою заплатою ніж робітник дістає в нормальний час.

При цій нагоді проєктодавці вказують на недостатку існуючих економічних ладів, які теж заповідали, що вони хочуть забезпечити робітникам постійну працю. Про комунізм кажуть, що це неволя не тільки тому, що там повстала диктатура, але й тому, що там на випадок безробіття посилають людей до концентраційних таборів і кажуть їм працювати майже даром, а їхні заробітки не вистачають їм на втримання життя. Про англійський соціалізм кажуть, що там наростає клас бюрократів, яка адміністративна удержаність підприємства, а більше дбас про своє власне добро ніж про добро робітника. Це пізнати по тім, що навіть в такій робітничо-соціалістичній системі виявляються страйки, хоч опці систему саме створено в такій цілі, щоб можна було втримати працю постійно й давати робітникам вистачальну на його втримання.

Американські критики кажуть, що Америка може вийти з якимсь своїм господарсько-робітничим ладом, який міг би погодити з висні досі системи, отже систему приватного капіталізму й державного соціалізму, а при тім втримати приватну ініціативу і особисту свободу. Вони пригадують передовну систему, введену за часів президента Рузвельта з його Публік Воркс Адміністрації, коли то уряд подбав про підприємства на те, щоб безробітним дати працю. Це, правда, було вмішування держави в підприємства, однак це роблено тому, щоб зарадити безробіттю. Критики пригадують, що не кожне підприємство надається до ведення приватними людьми. Головною такою підприємства, які мають вплив на ціле суспільне життя, повинні бути під державною контролею. Коли тільки прийде до згоди, які підприємства надаються на суспільні підприємства, тоді можна буде приступити до поділу робіт і до управління безробіття.

Тому, що Злучені Держави мають і природні багатства і невичерпані засоби, вони можуть перевести спроби з новими системами чи системою, а тоді стануть взірцем для інших народів цієї країни.

Випробувавши якусь систему в себе, Америка могла б опісля подбати, щоб таку систему вводжено ступнево в інших країнах при допомозі Об'єднаних Держав. Ця світова організація може мати великий вплив на зміну економічного ладу тоді, коли їй удасться створити силу для виключення війни як засобу для вирішення спорів. Тільки в світі, вільному від зверхнього насилля, можна безпечно впробувати далекоюсжні плани для добра всього людства.

ТАЄМНИЧА РУКА

Хто її з нас не знає? Вона ж та сама, що розтягувала між морем Балтійським та Адриатичним залізну куртину, за якою відгрівається саме найбільша драма в історії світу: травлення більшовицьким світоглядом християнської цивілізації. А рівночасно з тим йде там у нагальному, але систематичному темпі підготовка до дальшої дії драми: до захоплення в не наситну більшовицьку пашу, що й других частин світу, що мов загігнотизовані більшовицьким вузем, ждуть хвилини своєї заглади.

Це та ж сама таємнича рука, що в українських таборах ДП нічно розвішувала зворушливі змістом відозви, заохочуючи їх до повороту "на родину", бо "чоловік без родини — соловей без песни". Це ті самі кітти, що в білий день, у різних місцях Європи поривали людей, які відтак пропадали безслідно в льохах НКВД.

Скільки в той спосіб пропадало хочби тільки українців? Це та сама рука, яка заманила на "родину" жінкам обстригала волосся тай так назначених вислала на важку працю у Донбас, у копальні вугілля. Це та сама рука, що простягала до кожного ДП 200 нім. марок, якщо він згодиться добровільно поїхати під опіку крива "ясного сонічка" — Сталіна.

Пряе, вікниці, та сама рука, якої привирність відчували всі українці в таборах ДП. Вона ж намагалася ввести в наше організоване громадське життя хаос і замішання. І треба признати, що робила це по-містички: вираваючи "східників" проти "західників", православних проти католиків, молоді проти старших, одні політичні групи проти других. А в ряди-

стства, тоді можна буде приступити до поділу робіт і до управління безробіття.

Тому, що Злучені Держави мають і природні багатства і невичерпані засоби, вони можуть перевести спроби з новими системами чи системою, а тоді стануть взірцем для інших народів цієї країни.

Випробувавши якусь систему в себе, Америка могла б опісля подбати, щоб таку систему вводжено ступнево в інших країнах при допомозі Об'єднаних Держав. Ця світова організація може мати великий вплив на зміну економічного ладу тоді, коли їй удасться створити силу для виключення війни як засобу для вирішення спорів. Тільки в світі, вільному від зверхнього насилля, можна безпечно впробувати далекоюсжні плани для добра всього людства.

годи в українські табори ДП заїжджало авто з елементами серпа й молота, з комісією репрісацийною. Бо, ану ж хтось із скитальців, втомлений довголітнім життям у таборі, схоже поїхати "на родину". І треба признати, що в цій справі всі українські скитальці зайняли однозгідну поставу, проганяючи своїх неспрошених опікунів камінням. Треба теж додати, що українська спільнота боронилася успішно проти інтриг та провокацій в таборах ДП, з боку невидимих більшовицьких амбасадорів, а культурно-громадське життя розвивалося буйно і наперекір діявольським інтригам червоної Москви.

Українські скитальці — ця політична еміграція України — була і є сіллю в оці Сталіна кривавого. Недаром він мав сказати: "із дня моря видобуду кожного ДП". Коли ми їхали кораблем з Європи до Америки, то кожному з нас приходило на думку ці слова і мимоволі оглядалися чи не видно де цієї таємничої руки, яка може нас ще з корабля забрати у тричі проклятий "рай" Сталіна.

Станувши на вільній, на американській землі, стрясши з черевиків європейський порох, ми були очаровані тим всім, що тут побачили: небачений від десятих літ добробут, хмародери, правдиві американські долари, а передовсім сердешність наших братів і сестер, що вийшли до пристані нас зустрічати. І між тим, коли вони, американські громадяни, в усіх своїх рухах і бесідах виявляли собою справді вільних людей, то в нас, в наших душах, ще не застигли прикри враження пережитого на наших землях лихоліття кількох десятих років. Згодом наші нерви стали успокоюватися, ми стали включуватися в американське життя, щасливі, що більшовицька рука остала далеко, за океаном, в Європі.

Та на жаль — показалося, що це тільки самообман, ілюзія. Бо ця сама таємнича рука, привирність якої ми всі відчували в Європі, діє і тут у північних Державах Америки. Тільки спосіб діяння агентів червоної Москви є тут інший. Бо не спускаючи з очей української політичної еміграції, яка прибула і прибуває сюди з Європи, вона намагається і сюди ввести в ряди українців роздор і хаос, але на новий спосіб.

Автор тих стрічок розмовляв перед двома роками з вищими українськими військовиками, в тому числі з тепер покійним ген. Всеволодом Петровим, визначним військовим вченим, б. українським військовим міністром, та ген. П.

Шандруком, славновісним командиром українських військ. Вони оба говорили про потребу об'єднання українців, про необхідність занехання політичних роздорів, бо по їх інформаціям червона Москва опрацювала план систематичного розбиття "української спільноти, бо існує вже більшовицький штаб, що той план реалізує.

А в який спосіб намагається червона Москва розбити українську спільноту на землях З. Д. Півні. Америки? А так, що до давніх своїх метод вона додучила ще одну нову, яка вже починає видавати деякі результати, починає ділати. Це метода роз'єднання і розваження старої української імміграції з новою політичною еміграцією, яка прибуває сюди з Європи. А приходить робити це червоною Москві тим лекше, що Америка є блаженний край демократії, в якому місцеві комуністи мають теж голос і повну свободу рухів. Вони, місцеві комуністи, без огляду на національність і походження, є слухняним знаряддям у руках червоної Москви. Вони сумлінно виконують її доручення. А вони такі: не допустити до об'єднання давньої української імміграції з новою, ввести роздор між ними, вигравати українських робітників, що живуть тут від десятих років, проти нових іммігрантів, — мовляв: це приїжджають пани, фашисти і т. і.

І перші наслідки цієї ворожої бот'и є в нічкій агітації вже очевидні. Впала помітно жертвенність українського робітництва на допомогу тим установам, що очолюють переселенчу акцію скитальців. Тут і там виривають конфлікти між "давними", а новими іммігрантами, що доводять інколи навіть до ворожого наставлення.

Таємнича рука діє!!! Так, вона діє! Знаємо добре це ми всі. І тому мусимо протидіяти. Так, як це ми робили в Європі, в таборах ДП, своєю одностайною постановою, солідарністю та чесною працею у громадському житті. Недовірчисті давні іммігранти мусимо протиставити нашу щирість — байдужість нашу працю у всіх ділянках культурно-господарського життя.

А на сторожі цієї акції повинні стати всі наші українські установи, без огляду на це, які б вони й не були: нові чи давні, фінансові чи культурно-освітні, релігійні чи світські. Цю акцію повинна теж поперти наша преса, яка не повинна поміщувати припадкових, невдаливих змістом статей, що їх тон і тенденція густо-часто противорічають собі. Преса мусить бути поважна та держатися однієї лінії, якої кличем повинні бути клич нашої воюючої і страждуючої Батьківщини: Бог та Україна.

І тоді, як на годиннику історії виб'є велика година воскресіння нашої Держави, ми будемо спокійні у нашій совісті і з чистим серцем, з пересвідченням совісно сповненого обов'язку глянемо в вічі новим поколінням.

А ця таємнича рука, яка нас роз'єднує, повисне в порожнечі, безсила.

Євген Явич.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтися без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

ського в'язня, — відповіли йому сусіди-в'язні.

(Дальше буде)

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕННІМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

87)

АРХІТЕКТОР МІЛЕР

Що таке Магнітогорськ? Це одно з велетенських будувальних сталінських п'ятирічок, що коштувало советським народам сто тисяч загублених життів. І не якіхось "контриків" та "колишніх", а справжніх чорноземних селян, перетворених советським соціалізмом на так званих "куркулів і підкуркулів". І коли на кістках цих нещасних у голій пустелі був побудований Магнітогорський металургійний комбінат, начальники і нахненники його, такого собі Павла Абрамовича Завенягіна нагородили орденом Лені-

на і, порядком пересування, призначили за начальника будівництва нашого комбінату, куди він і зволив прибути наприкінці 1937 року. (Його попередником Матвееву за Євгена дали десять років і загнали в Коліму).

Слідом за ним прибули й його характеристики. Одні запевняли, що він вином на так званих "куркулів і підкуркулів". І коли на кістках цих нещасних у голій пустелі був побудований Магнітогорський металургійний комбінат, начальники і нахненники його, такого собі Павла Абрамовича Завенягіна нагородили орденом Лені-

дин із видатних працівників Луб'янки, для якого орден Леніна і прихильність Сталіна були незрівняно вище за долю якихось українських мужиків, котрих він поклав в основу своєї кар'єри.

Він дуже добре говорив поросійському, без найменшого натяку на семітське "кх", і холодними посмішками відзначав підвищення по НКВД-істській драбині. На його жаргоні в'язні не вмирили, дошли, і якщо якісь шастивці все таки умудрялися відбити свої терміни по п'ять чи десять років, Павло Абрамович спокійно санкціонував так звані "доважки", і нещасний раб, що відбув свій термін, знов діставав із Москви додаткові три, п'ять чи десять років.

Переселившись в Норильськ, Завенягін негайно ж розпорядився збудувати йому особняк-котедж. Для цього табір виділив кращі будівничі бригади, на чолі з архітектором, колишнім пляновиком і ре-

конструктором Берліну й Москви, колишнім членом німецької комуністичної партії Müller-ом, який мав за нагороду не орден Леніна, а десять років ув'язнення з п'ятирічною поразкою в правах. На мое запитання, як він, бувши європейським архітектором і комуністом, міг опинитися в Заполяр'ї, як советський в'язень, та ще й у ролі будівничого котеджа для вищих катів НКВД, він відповів мені: "Советський комунізм — це дрімуча Азія... І якщо я забулду у її джунглях, то від того я не перестану бути комуністом..."

Це була людина малого зросту, з зовнішністю провінційного лікаря і розумом найовішої дитини. Не зважаючи на те, що машина НКВД роздавила його своїми колесами, він усе ще бадьорився, керував будівництвом котеджа і доводив, що "тільки справжній комунізм уяртує світ".

Одного разу котедж відві-

дав "сам" Завенягін, і самодержавно обійшов усі кутки. Його супроводили лейтенанти державної безпеки, головний інженер комбінату і наш архітектор. Не зважаючи на похвальні оцінки його роботи, Мілер, випровадивши високих гостей, упав налавку і тихо прошепотів: "Дрімуча Азія! Що ці люди розуміють в архітектурі?"

Звичайно, Норильськ — не Москва і не Берлін, але Мілер "по-чесному" старався провадити свою роботу, щоб на осінь 1938 року здати котедж, бо в ньому мали оселитися прибулі з "рідної" Москви жінка і син Завенягіна — в одній половині, а в другій начальник 3-го відділу табору, тобто, старший кат-енкаведист.

Влітку 1939 року кілька чоловіка, в'язнів було вилучено з табору і посаджено в нову, щойно збудовану, тюрму. Їх наново обвинуватили в готуванні терористичного акту

проти... Завенягіна. Обвинуваченні написали йому заяву з проханням розібратися їхню справу і зняти з них тяжке обвинувачення. Павло Абрамович власноручно відповів їм на їхньому ж папірці:

"В готуванні на мене замах не вірю, але допомогти вам нічим не можу".

Чим замінили НКВД-исти це вариво, невідомо, але персона Завенягіна стала ще грізнішою, і котедж почали охороняти вартовими.

Якось хтось із сусідів по марах почував архітектора Мілера солодким чаєм із білими сухарями. Він із замишлянням поїдав запропоноване йому частвування, все зітхав і ойкав і, нарешті, допиваючи останню чашку чаю, вигукнув:

— О, який добрий серце має російська людина! І чому їй накинuli такий потворний соціалізм?

— А тому, чому й ви із вільного німецького архітектора перетворились на совет-

Д-р Іван Німчук.

СОВЕТИ У ЛЬВОВІ

ЯК МЕНЕ БОЛЬШІ ЕВИКИ УВІЗНИЛИ

(Продовження)

3)

В українських колах була тоді думка добуватися дозволу на даліше видавання „Діла“ з тим, що воно виходило б як загально-національний, строго безпартійний часопис, очевидно, поруч урядового, чи как партійного офіційного. Цю думку піднесено в часі тої розмови з Міщенком. На це він ясною відповіді не дав, сказав тільки, що в цій справі порозуміється з компетентними чинниками.

Тим часом, вже в суботу 23. 9. передполуднем з'явилися в домі Просвіти три сов. редактори в уніформах, що їх я стрінув на коридорі. Вони не представились, але сказали, що вони редактори, і питали про „Діло“, його редакцію і друкарню. Я показав їм приміщення редакції, де ми вже привели все, після польської „ревізії“ менш-більш до порядку, а потім повів їх до друкарні, де крутилися наші складачі і де ще майже все лежало порозкидане й понижене так, як це задіяла польська поліція. Мої пояснення не зробили на сов. редакторів ніякого враження: мабуть не так вони вже в своєму житті бачили. З друкарні перейшли ми ще до знищеної теж бібліотеки філії Просвіти в задньому крилі дому, де вони питали перестарану бібліотекарку, чи є в бібліотеці твори Маркса, Леніна і Сталіна, а на її знищення не звертали найменшої уваги. Були теж у переплетні Просвіти, але я там про наявні сліди польської „ревізії“ не сказав ні слова.

В неділю пополудні приїхало до редакції „Діла“ коло 40 уніформованих редакторів, між якими було й кілька жінок. Пізніше з'явилися і редактор кнівського „Комуніста“ Чеканюк, з яким я тоді не мав нагоди стрітнутися, бо був у тому часі на нараді в канцелярії д-ра К. Левицького. Нові сов. редактори позаймали всі редакційні й адміністративні кімнати та заглядали з цікавістю в кожний куток.

Цікаво було тоді обсервувати поведінку і постанова львівського населення, яке з хвилини приходу до Львова більшовиків почало ривнитися не вгору, як це було завжди досі, а виразно вниз. Це виявилось особливо наглядно вже в першу неділю передполуднем: у церквах, костелах та на вулицях як вже рідко могли побачити жінку в капелюсі — майже всі львівські пані мали на головах звичайні хустки; а багато поважних громадян ходило без краваток та в старих убраннях.

В українській еміграційній пресі доводилося читати короткі згадки про те, що по приході більшовиків до Львова 1939 р. УНДО розв'язалося само. Тому, що я був свідком того „розв'язання“, скажу, як воно виглядало. Було так, що на нараді в д-ра К. Левицького стало відомо, що з чотирьох українських легальних партій зголосили своє розв'язання вже УРСР і УСДП. (З Фронту Національної Єдності в нарадах не брав участі ніхто). Постанову про розв'язання тих двох соціалістичних партій занісши ще в неділю передполуднем до будинку кол. намісництва (недавнього воєводства), де урядувала з першого дня нова влада, представники тих партій: проф. д-р Володимир Старосольський, ред. Іван Квасніш, ред. Михайло Матчак і, можливо, ще хтось четвертий. Я сам стрінув усіх трьох вищесказаних, як ішов з церкви св. Юра до міста, в Єзуїтському городі і пам'ятаю такий момент: до

д-ра Старосольського приступив по дорозі відомий жидівський судовий оборонець д-р Аксер і просив його, щоб він, як соціаліст, з яким — мовляв, нова влада буде напевно рахуватися, інтервенював у справі заарештованих цілих сотень суддів і прокураторів, що, згідно з оголошеним закликом, зголосилися до праці в судовому будинку при вул. Баторія, звідки вже не вийшли. Чи д-р Старосольський (що його більшовики заарештували теж кілька місяців пізніше й вивезли у глибину СС-СР, де він і помер разом з дружиною), інтервенював при цій нагоді у справі арештованих, мені не відомо. Але постанова наших соціалістів вчинила на тих кількох членів УНДО, що були в канцелярії д-ра Левицького, так, що вони ринулися без ніякої дискусії подати новій владі теж записку про розв'язання УНДО. Тоді на невеличкому куснику паперу, мабуть видертому із звичайної нотатки, написав д-р Дмитро Левицький, що з розумом відкинув підсунутий йому фірмовий бланкет, що УНДО припиняє свою діяльність, і це рішення по хвилині вагання підписав. (Мимомолотом замічу, що до цього він не мав тоді формально ніякого права). Секретаря УНДО, пос. Володимира Целевича, тоді на нараді не було, тому післяли когось по підпис до нього. Цю заяву вручено мабуть Міщенкові в понеділок пополудні, а може щойно у вівторок. Хто її вручив, не знаю. Певне тільки одно: що ні д-р Дм. Левицький, ні В. Целевич, а якесь третє особа, може й не член УНДО.

На понеділок 25. 9. заповів Чеканюк нараду з українськими журналістами. На ту нараду, що відбулася у великій залі Просвіти в годині 11 передполуднем, прибули майже всі українські журналісти Львова і дехто з урядовців Просвіти. Присутні говорили довго з приватним письменником Корнійчуком, а Чеканюк все ще не з'явився. Я пригадав Корнійчукові між іншим на недавню виставу його пєси „Платон Кречат“ у чеському театрі в Празі, широку рецензію якої я читав у щоденнику „Прагер Прессе“. На це він сказав, що поміщена на тій самій сторінці „Прагер Прессе“ його фотографія — не його, а зовсім іншої особи, бо редакція якимсь чином помішала кліші двох різних осіб. Питали ми Корнійчука і про долю деяких визначних письменників та діячів культури, між іншими про славного режисера і кєрманіча театру „Бєрезіль“ Леся Курбаса, на що він з лєдвє помітним зєнервуванням відповів, що Курбас виявився великим шкідливим у театральному мистецтві і мусів вийхати на північ за Ленінград, де веде якийсь російський театр. Коли ж зійшла балачка на прєсові відносини в СС-СР, на зарєбки тамошних журналістів то-що, то Корнійчук став нам малювати ті відносини в аж надто рожевому світлі. Але на те, що він оповідав, не реагував ніхто. Взагалі ж розмову з ним вели присутні зовсім отверто і безпосередньо.

(Дальше буде).

UKRAINIAN SELF-EDUCATOR
BY
HONORE EWACH, B.A.
PAGES 61—PRICE \$1.00 AT
"SVOBODA"
BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

За залізною заслоною

Поезія кохання. — Третя делегація польських селян продовжує свої обїзди по Україні. Розбита на менші курті, оглядає те, що її показують. По дорозі для делегатів влаштовується офіційні прийоми, мітинги, які мають на меті привести до „обміну думок між господарями і гїстями“. „Обмін“ відбувається так, що польські делегати „по заказу“ ганьблять на всі заставки способи одноосібного господарювання, нарікають на неволю, якої вони зазнавали при „буржуазному правлінні в Польщі“, виносять під небеса „досягнення“ колгоспного ладу та кленуться конче насадити такий самий лад у себе вдома. Наші голови колгоспів, ланкові, стахановці закопирішали губи, слухають і навчаються. При нагоді прийому влаштовується казєонне „братання двох народів“, полєченє з вимахуванням кулаком у бік Заходу, що буцїмто завдався метою за вську ціну розсвирити українців з поляками. В колгоспї ім. 15-річчя РСЧА, Сумського району, польська делегатка Марія Іскра, з-під Кракова, виступаючи за обїдом з промовою, продеклямувала такого віршика: „Покохаймося, друзі мої, на зло Уолл стрїту, покохаймося і доб'ємось щастя в усьому світу...“ Одним з перших прояв такого зворушливого „кохання на зло Уолл стрїту“ має стати колективізація в Польщі. Далі буде видно.

Покліні тїнам Петра. — 8-го липня минуло 240 років від часу Полтавської битви. В сучасній Москві знають, яке значення для них, спадкоємців Петра, має битва під Полтавою. Вони й відсвїжують легенду про те, наче російський народ з Петром I, „подав руку допомоги українському народові в час, як створювалася загроза з боку“. Напередодні роковин в Полтаві створено спеціальну комісію для проведення святкувань, поведено роботу по поширенню й доповненню старих російських музеїв, лекторів та агїтаторів читали лекції про „славний ювілей“ колгоспникам та робїтництву.

Атомна енергія СС-СР — родина. — Після років завзятої боротьби проти родини, як основної клітини суспільності, після намагань замінити цю клітину і знищити, фаворизований советський педагог А. Макаренко про завдання родини пише: „Сім'я — це та клітина, з якої складається наша держава, наша сила. Це атом, в якому починається школа нашої витримки, дисциплїни, вїрності. На родинних прикладах проходить навчання громадської вїрності“.

Не вдалося родині розклати, стараються поставити її обї за службу.

Виклик шоферам України. — Стахановцями можуть бути також і шофери. Робїтники мїністерства автомобільного транспорту УСС-Р звернулися „до всіх шоферів України“ з закликом до підтримання руху т. зв. стєтїсчїкїв. Стаханївство шоферів полягає не в перевиконанні плану перевозу товарів, а в тому, щоб автомобїлї проїздити 100 тисяч км. і не віддавати автї до ремонту. Крім того, стєтїсчїкївкам ставїться за завдання: збільшити тривалість служби автомобїлї, ошаджувати бензину, а на найближчий час — на 120% вивезти хлїб з України.

Бракує хлїба. — Пише „Радянська Україна“: „На Проценковій дїльниці є магазин ч. 123 відділу робїтничого постачання Дарницького відділку залїзниці. Завїдує цим магазином був якийсь А. І. Пінхус. Пінхус першзавсе на свою користь відрегулював вагу. Він обважував, оброховував споживачів. Цїну на хлїб він встановлював сам, і таку, яка теж була йому на користь. В допоміжній приміщенні Пінхуса лежав печений хлїб, 4 мїшки борошна. Нїяких документів про те, звідки одержано ці продукти, у Пінхуса не знайшлося. Злодій вїльмано. Зроблено все для того, щоб припинити діяльність шахрая, покарати його. Проте насправді справа повернулася зовсім в інший бік.“

Поки слідчий оформляв свої висновки, Пінхус захопив з каси 13,500 крб. і зник...“

Зацитований уступ з советської прєси кїдає жмут світла на понуру дїйсність життя в умовах советської бюрократїї, де кожного сїрого робїтника і колгоспника оточує армія дармоїдів, шахраїв, злодіїв. Але, крім того, цей самий уступ кїдає жмут світла ще й на іншу справу: в СС-СР недостає хлїба. Пінхус не потребував би оброховувати, обважувати, споживачів, якщо б хлїба було піддостатком. Пінхус мїг би тримати в своєму допоміжному приміщенні дорї хлїба і борошна, якщо б карткова система в СС-СР була злїквідована насправді і якщо б держава не контролювала розподїлу хлїба в вїльній торгівлї. Хлїба бракує, тому його крадуть, вїльній продаж — бєдхман, а тому вські лишки хлїба викликають підозріння.

Експедиція в Закарпаття. — В Закарпатську область вїхала наукова експедиція ленінградського Ботанїчного інституту, організована спільно з московським Грунтовым інститутом ім. Докучаєва. Завданням експедиції є провести вивчення ґрунту і кліматичних умов на території Закарпаття, поробити спостереження за ростом чайного куща. Опра-

Вісті з Бразилії

Українська кооператива в Парані.

З хвилиною прибуття на американський континент факхових кооператорів з Західно-українських земель всюди почалися спроби реалізації кооперативної ідеї серед української еміґрації. Не лишається позаду і Бразилія.

З приїздом кількох бувших наших кооператорів, а головним колишнього директора Маслосоюзу у Львові п. Андрія Мудрика, започатковано кооперативну справу серед українських поселенців Парани.

В порозумінні двох центральних українських установ у Куритїбі (Хлїборобсько-Освітнього Союзу та Товариства Прихильників Української Культури) та за згодою Кооперативної Секції при Паранському уряді, засновано Комітет Організації Кооператив з п. директором Андрієм Мудриком на чолі. Комітет намітив собі в першу чергу заснування кооперативної станції в Куритїбі, що згодом мала би стати кооперативною центральною для плянованих кооператив на провінціях.

Основуючі збори мають відбутися під кінець липня цього року.

Природно, що тут, як і деінде, кооперативна справа має настрєляти на великі труднощі. Головними з них є замале зрозуміння для спїлчанської ідеї, брак вїри в успіх справи, як також, брак відповідних сил.

Вже в 30-32-х роках в Парані була започаткована справа кооператив, число котрих вже досягло було понад 30, але з браку квалїфікованих сил і при не дуже то сприятливому краєвому законодавстві вони всі дуже скоро зашмерди.

І тепер на терені Парани мають свої кооперативи японці, поляки та інші національнї меншини, в той час, коли українці, будучи в основній своїй масі скупченї в цїй провінції і складаючи 8% до за-

своєння зібраних матеріалів проводиметься в Ленінграді та Москві.

Будують склади. — Під гаслами „Здамо державі найкращий хлїб“, „В найкоротшому часі зберемо врожай“, „Проведемо жнива без втрат“ — почалися жнива в Україні. Разом з підготовкою до жнив, повелась підготовка до приймання хлїба з нового врожаю. На залїзничних станціях поспєруджувано швидкими темпами нові склади великої мїстковостї. Повїдбудовувано зруйнованї елеватори. На український хлїб наставлено цілу державну апаратуру.

ТО ЦЕ МАЄ БУТИ НЬО ЙОРК! БЕРІТЬ МЕНЕ НАЗАД ДО ІНДІ! — Таке вичитали репортери з очей того пєсика, що прибув літаком з Калїкутї, Індїї, і поглянув з літака на Ньо Йорк.

гального числа населення, жодної кооперативи не мають. Та слід сподіватися, що тепер, при наявності провідних кооператорів і попертю з боку уряду кооператива буде з повним успіхом відновлена.

Імїґраційний готель в доміві Куритїбського Хлїборобсько-Освітнього Союзу.

На основі останнього договору з ІРО бразилїйський уряд зобов'язався прийняти в найближчих півтора року 30,000 європейських скитальців. Кожного мїсяця прибуває 2,000 імїґрантів, яких розселюють в центральному штатї Гоїас, і в південних: Сан-Павлї, Парана, Санта-Катарїна і Рїо Гранде до Сул.

Відмічується, однак, слабкий наплив українців, відсоток яких не перевищує 10 до загального числа прибуваючих. В попередніх двох роках це число доходило до 30-40%.

В останніх трьох мїсяцях до Парани прибуло 2,300 осіб, у тому числі 800 до Куритїби. Спочатку імїґрантів приймається в центральному домі Хлїборобсько-Освітнього Союзу, винаймленим Управою Союзу урядовї ІРО під імїґраційний готель. Для пристосування будинку до нового призначення на терені домівки Союзу їдуть великі будівельні роботи.

Однак і в такому стані, як є, за останніх 6 тижнів готель вже вспїв прийняти і розмістити на роботах близько 700 осіб, в тому числі 300 українців.

Урядовцями згаданої імїґра-

ційної станції в Куритїбі є українці: п. П. Курач і п. П. Вітрик.

3 діяльності ТПУК-у

З початком своєї діяльності Товариство Прихильників Української Культури внесло вже багато корисного і нового в життя української громади в Куритїбі. В доміві ТПУК-у все можна прочитати різні часописи, що надходять сюди з Європи та Америки. Є також невеличка бібліотека, котра з часом невпинно збагачується. В неділю зачитуються реферати або демонструються фільми, котрі постачає секретаріат відділу культури і пропаганди. Як одне з великих досягнень товариства є придбання власного кіно-апарату. Окрім того в товаристві з повним успіхом працюють курси португальської мови для ново прибулих, а також ведеться поглиблений курс української мови для народжених тут українців і для імїґрантської молоді, котра бажає доповнити свої знання з рідної мови.

Рік побуту п. В. Авраменка в Південній Америці.

Як дізнаємося, відомий балетмайстер Василь Авраменко по річному перебуванню в Південній Америці повертається до Злучених Держав.

За той час майже 9 мїсяців провів він у Бразилїї, коротко зупинився в Парагваї, а останні два і пї мїсяці пробув в Аргентині.

За час побуту в Бразилїї п. Авраменков вдалося приготувати один балетний виступ та сфільмувати окремі сцени з життя місцевих українців.

На жаль, фільми зроблені представниками Відділу Культури і Пропаганди з виступу „Слава Україні, Бразилїї й Америці“, знаходяться в негативах, і тому досі не побачили світ. Не вїдїне представляється справа і з накрученими фільмами з життя української колонїї.

В Аргентині п. Авраменко дав імпрезу під наголовком „Слава Аргентині й Україні“, а 12 липня цього року прощальний виступ: „Салют Україні й Аргентині!“.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЕТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Дїлимось сумною вїсттю, що з волї Всевшїшого вїдїшов від нас довголітній прєдсїдник Українського Народного Союзу

БЛ. П. МИКОЛА МУРАШКО

і закликаємо всіх членів і членів Тов. „Свобода“, відділ 194 УНС, взяти участь в похоронах.

Ближчі відомості про час і місце похоронів читайте в чергових числах щоденника „Свобода“.

ЗА УПРАВУ ТОВ. „СВОБОДА“, ВІД 194 УНС:
С. Солдан, прєсїдник. В. Никифорчук, фїн. секретар.

ПОШИРЮЙТЕ ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ!

СКАЖІТЬ СВИТОВІ ЯК, ЗА ЩО І ПРОТИ КОГО БОРЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД!

Замовте негайно для себе і для своїх знайомих ДОКУМЕНТАЛЬНУ ІСТОРІЮ

Української Повстанчої Армії

“UKRAINIAN RESISTANCE”

The Story of the Ukrainian Liberation Movement in Modern Times

ТІЛЬКИ ЩО ВИДАНУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

УКРАЇНСЬКИМ КОНГРЕСОВИМ КОМІТЕТОМ АМЕРИКИ.

Цїна книжки \$3.00.

Замовлення разом з належитістю посилайте до:

“SVOBODA”

81-83 Grand Street, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ЗНАМЕНІТА ЗАБАВА, ХОЧ КОЖНИЙ ГОВОРІТЬ ІНШОЮ МОВОЮ. — Хто каже, що нема „мїжнародної приязні“? Погляньте на цю картину, а побачите, що помиляєтесь. Є вона! Американський Комітет Обєднаних Держав для допомоги дітям влаштував „мїжнародно забаву“, запросивши дітей різних національностей, що говорили різними мовами. Всі вони дуже гарно забавлялись, розмовляючи головно руками і добре себе розуміли, краще від тих, що родять в Обєднаних Державах і знають по кілька мов.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛЮДЛОВ, МАСС.

Громада шанує „День Батька“.

Наша громада маленька і по своїх спроможностях відсвяткувала „День Батька“. В просторій салі українського Клубу зішлись старші громадяни і молодь та позасідали до обильно заставлених їжою столів. Про це все подбали членкині управи Т-ва Преч. Діви Марії пп. Мельник К., Пукіш А. і Заячківська М. До всіх зібраних промовив п. Харко Даміян та закінчив „Многолітствієм“ для наших батьків. Потім промовляли пп. Кашук М., Хомин П., Приступа І. та Пилипів П. По спожиттю цих божих дарів почалася властива частина програми нашого свята. Співав новооснований хор під проводом п. Кашука Михайла, а чудове соло до „Реве та стоїть“ виконав активний громадський діяч на терені нашого міста, двадцятичотирирічний молодець Щурко Михайло, за що присутні нагородили його гучними оплесками. Про „Роллю батька в родинному і громадському житті“ — говорила п. Оренчук Ярослава, а зворушливу деклямацію, яка витиснула слези в слухачів пп. заг. „Батько“ виконала п. Джу-мита М. Відтак чаймоподша учасниці свята п'ятилітня Роксанда Оренчук продекламувала „Я маленька господиня“ і вручила китицю рож голові відділу УНС, п. Хоминіві, як дарунок від усіх наших жінок і дітей. Програму свята вичерпав хор відспіванням „Многих літ“. Потім п. Хомин П. подякував виконавцям програми за їх труд та всім присутнім за численну участь.

Нагоду „Дня Батька“ виконав для популяризації завдань Українського Народного Союзу п. Харко Даміян, секретар відділу і на кінці пригадав про обов'язки місцевого членства в супроти цієї організації та вів за присутніх до збірки на потреби хворих політ'язнів, за що їм куплено товщ і вислано до централі в Мюнхені. Це зроблено виймово з нагоди цього свята, бо всі гроші дотепер як і в будучині слатимемо на потреби Українського Комітету. І так зложили пп.: Приступа І. \$2; Оренчук Р. \$1.50, як зворот по-жертвованих грошей за деклямацію, по \$1. Харко Д., Андруськ І., Пукіш М., Кульбанський М. і Пилипів П., а всі інші дрібними датками. — Разом \$13.30.

По закінченні програми свята відбулися товариські забави з танцями в супроводі патефону. Проводив ними п. Щурко М. Участь в ній взяли старші і молодь. Українські танки виконали пп.: Щурко М., Янів С., і Джумага М.

Хомин Павло.

ШУКАЮТЬ СВОІХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа докинути подати під яким чином в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За даними чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З.У.А.Д.Комітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видачків та за витрату часу на полегшення вашої справи.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

18771 Від Олени з Романових Бобиренко до Шней Валентини і Н. Григорія Брейшмана та його дружини Марії Андріївни.

18772 До Стефана Віцинського з села Шили, пов. Збарж від Володимира Мерещака.

18773 До Петра Ропяника з села Рахнин, пов. Долина, Василя Микитина з села Рахнин і Василя Токаревича з села Слобода Долинська, пов. Долина від Мельника Ізидора.

18774 До Янца Петра в Уругваю від сина Янца Михайла.

18775 До Івана Гері з села Княжопіль, пов. Самбір (тепер в Уругваю) від Михайла Моця.

18776 До Савчака Теодора або його рідні з села Сушиця Велика, біля Хирова від Івана Кіби.

18777 До Возняка, Мартиняка, Пригелського і Ткача Андрія з села Грогорова, пов. Рогатин від Булки Ярослава.

18778 До Коричук Рузі з села Батків, пов. Бродів від брата Василя Коричука.

18779 Гаталяк Михайло шукає своєї тети, яка виїхала до Америки в 1913-14 рр.

18780 До братів Лешуків з міста Погребнище, пов. Бердичів від дружини їхнього дядька д-р Лешука Федора К. Домбровської.

18781 До Таті Трач, з дому Якимець, доньки Івана і Катерини, з села Розгірче, пов. Стрий від Ковалів Івана, сина Дмитра і Анни з дому Якимець.

ОБОЄ РАДІ І ЩАСЛИВІ.—Ця знімка знята на траві в Виндлсгем Мур, Англія. Це хата принцеси Єлизабет, що є першою претенденткою на британський престол. Тут вона живе зі своїм чоловіком і сином. На картині бачимо щасливу маму і усміяного сина.

18782 До Василя і Миколи Котиків з села Розгірче пов. Стрий від Ковалів Тетяни, з дому Процуняк, доньки Івана і Доці.

18783 До Павліни з Рудницьких Волошанської, з с. Ступища Руська, Самбір, до Станіслава з Фіркив Бережницької з села Лука, пов. Самбір, до Михайла Новосельського з села Білина Вел., пов. Самбір, від Емілії і Марії Унятицьких (зам. Новосельські).

18784 До Володимира Білинського-Мілера обох, з Білини Вел., пов. Самбір від Петра Товосельського, сина Івана.

18785 До Миколая Хоми з села Волосате, пов. Сянік від сина його рідного брата, Василя Хоми.

18787 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що Іван Мироненко шукає сина Антона Мироненка з міста Хмільник.

18788 Союзу Стефанович, кривнячку пошукує д-р Стефан Стефанович.

18789 До людей доброї волі, Іван Петреский, студент, лежить хворий в лічниці (Німеччина) просить поміч в харчах, одязі чи гроші.

18790 До Крупяка Василя з села Хотелюб, пов. Любачів від брата доньки, Крупяк Марії.

187 91 До Стефана Кушкевича з села Дубрівки, пов. Самбір від БРабірада Стефана.

18792 До Петра Коця з села

Нові імігранти

Українці, що приїжджають старанням З.У.А.Д.Комітету на пароплаві „Дженерал МекРі“ до порту Нью Йорку (в гол. 8. рано до причалу при 21-шій Ст.), в неділю, дня 7. серпня:

Безушко Мирослав; Блонський Михайло, Ольга, Тадія, Мирослав; Боднарчук Бронислав, Анна, Євгенія; Богуніс Микола, Анна, Ольга; Борсаківська Маргарита; Бошенко Леонід, Катерина, Анатоль, Маргарита; Бухней Анастасія; Хома Августина; Дмитерко Теофія, Роман, Романа, Богдан; Довганюк Іван, Петрунелія, Михайло; Дибач Іван, Марія, Іван; Глушко Іван, Параня, Анна, Стефанія; Галишак Стефанія; Гамець Дмитро, Катерина, Дмитро; Гузар Єлисей, Марія, Остап, Марія, Петро, Анастасія; Іванік Іван, Катерина, Марія; Івасиків Зенон, Ольга; Яким Ярослав, Юстина, Володимир, Галина; Крук Микола, Євфрозина, Віктор; Кушнір Андрій, Анна, Стефанія; Луцук Василь, Анна, Данута; Люзняк Богдан, Ева, Любомир, Роман; Мачіча Анна; Маланяк Ярослав; Мандро Петро; Мартинюк Микола, Катерина, Ерика, Володислав; Масляк Петро, Гертруда, Христина; Мазур Михайло, Марія, Олег; Миколає-

вич Іван; Наганда Григорій, Марія, Наталія; Павлич Іван, Ванда, Ірина, Василь; Петрика Катерина, Ірина; Попіца Степан, Галина, Анна; Порочук Микола, Катерина; Пруський Тома, Розалія, Річард, Богдан; Самокішин Василь, Стефанія, Богдан; Савчук Василь, Анна, Ірина; Шульдра-Соснович Тарас, Галина, Ліда; Сипайла Юозас, Петрунелія, Солемер; Сирман Михайло, Марія; Скакун Іван; Слободян Филип; Катерина, Василь; Стефанівський Юрій, Люба; Сич Осип, Марія, Ірина; Тінішин Павло, Параскевія, Анна, Микола, Василь; Тимчишин Юрій, Оксана, Олексій; Андрах Володимир, Софія, Євген, Ірина; Андрусишин Степан, Ольга, Олександра; Арлявскас Юозас, Елеонора, Юозас, Йонас; Барчишин Микола, Марія; Боба Осип, Ольга, Роксолана; Бурдин Марія, Михайло; Хомин Катерина, Іван; Чабанюк Сергій, Лілія, Сузана; Черень Григорій, Анна, Андрій; Дезурко Василь, Ольга, Степан;

ШУКАЮТЬ ЗАПЯТТЯ

КВАЛ. ДЯК і виправний ДИРЕКТОР хор, малючий за собою довголітню практику, шукає праці при гр.-кат. парафі.

EUGEN TYBLUCHVNSKY
c/o Mr. Arthur C. Faber,
4901 N. Sheridan Rd., Peoria 5, Ill.

К Н И Ж К И

ВЖЕ ПРОДАЄМО КНИЖКУ МИКОЛИ М. ПАЛІЯ НАДІЙНІ ДНІ

портрет з життя
Видана в Європі: Дбайливе оформлення, Кольорова мистецька обкладинка. Ціна 55 ам. центів з пересилкою. За-мовляти:

NICHOLAS M. PALEY
1590 N. 4th St., Columbus 1, O.

Професійні Оголошення

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N. Y. C. — Tel. GRamercy 7-7607.

Освіт. й догосп. освіти чоловіків жінок. Шкільн. X-Ray. Розв'язання лікуємо без операції. Переводимо аналізи крові, для супружес. до-зволів. Об'ємні години: В будні 10-6:45; в суботи: 10-2; замкнуто в неділі.

ІВАН КОВАЛЬЧУК FUNERAL HOME
COMPLETELY AIRCONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕПІ
NEW JERSEY
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАРЯДІЩА
У випадку смутку в родині клімат як в день так і вночі!

JOHN KOWALCHUK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-131

ІВАН БУНКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджу погребам по \$150
щільні та низькі як
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer.
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortable air conditioned
Lytwin & Lytwin
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
EAsex 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
Tel. ORchard 4-2563
BRANCH OFFICE & CHAPPELL
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel. MElrose 5-6577

ПОШУКУВАННЯ
Пошукую своїх сестер
АНАСТАСІЮ І КАТЕРИНУ
з дому ГАБУДА
дочки Михайла і Розалії, з села Мочар, пов. Поліско, обл. Станіславів. Хто про них знає, або вони самі, прошу зголоситись на нижче подану адресу.
Anyone knowing the whereabouts of ANASTASIA and CATHERINE HABUDA, daughters of Michael and Rose, who resided in Mochar, county Polisko, please communicate with
MARY HABUDA WASKO
c/o Mrs. John Lemas
218 Cove Rd., Stamford, Conn.

ІРИНА АРТИМ ПРОЩАННЯ
ЗБІРКА Оповідань в колористич. оформленні
Сторін 100. Ціна 35 ц.
Замовлення слати до:
„СВОБОДА“
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 25. липня 1949 року номер у 65. році життя
ТЕОДОР ТЕРЛЕЦЬКИЙ,
член відділу 140 У. Н. Союзу в Монсгау, О.
Покійний походив зі села Рокоси, пов. Самбір. Покинув у смутку жону Марію, три подружжя доньки Катерину, Анну і Марію, двоє синів: Михайла і Івана та 5 внуки.
Похорон відбувся з похоронного заведення до укр. гр.-католическої церкви і на цвинтар Кальварія.
— В. Н. П. —
І. Кравець, секр.

Дня 3. червня 1949 р. відбувся мілітарний похорон
ІВАНА ТЕРЛЕЦЬКОГО,
члена відділу 140 У. Н. Союзу в Монсгау, О., який був за-битий на полі бою 9. вересня 1944. В похороні взяло участь багато війська і народу. Покійний полишив у смутку жону, маму, 3 братів, котрі також служили при Збройних Силах З.А. і 2 подружжя сестри.
Похорон відбувся з похоронного заведення до укр. правосл. церкви св. Петра і Павла, а відтак на український цвинтар.
— В. Н. П. —
І. Кравець, секр.

Дня 15. липня 1949 р. згинув трагічною смертю, переїжджаючи ровером залізничний тунель
ІВАН КАЛІП,
член відділу 464 У. Н. Союзу в Оттві, Канада.
Покійний походив зі села Замк, пов. Білгород. Був лагінний в'язень. До Канади приїхав у 1947 р. з Німеччини, де німці вважали його складом до праці в 1941 р. Прожив неоголошено 28 років.
Похорон відбувся 18. липня при величезній кількості народу, хоч не знав тут рідні. В. Н. П. —
Д. Недохитко, секр.

Кожний, хто бажає, щоб прислане ним оголошення пошукувати рідних і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі“ безплатно, хай вишле таке оголошення впрод до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.
Хто бажає, щоб прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колонії коштує \$1.00.
Адм. „Свобода“.

ТАРЗАН, ч. 2150. Небезпечна хвилинка.

WHILE TARZAN AND TIKAR CONTINUED THEIR PRIMITIVE BUT FRIENDLY... —2150—

--- JANE, BELIEVING IT TO BE A FIGHT TO THE DEATH, PICKED UP A STOUT STICK. ---

DETERMINED TO HELP HER MATE OR DIE WITH HIM, SHE ADVANCED.

“GO BACK,” CALLED THE APE-MAN AND, RELAXING HIS USUAL CAUTION, HE TURNED HIS HEAD.

Саме тоді, як Тарзан і Тікар дальше вели примітивну, хоч і дріязну боротьбу...

...Джені здавалося, що це бій на життя й смерть. Тому вона підняла грубий костур.

Вона була рішена помогти своєму чоловікові, або разом з ним згинуть.

„Відступися“ — кликнув малочоловік, при чім він залишив звичайну обережність і відвернув голову.

ТВОРИ

МАРКА ВОВЧКА

ВІД СЕБЕ НЕ ВТІЧЕНІ, оповідання 20 ц.

ДЕВ'ЯТЬ БРАТІВ І ДЕСЯТЬ СЕСТРИЦЬ ГАЛІ, оповідання 20 ц.

ІНОЗЕМЦЬКА, оповідання 20 ц.

КАРМІЛЬНИК НЕВОЛЬНИЧКА, народні оповідання 20 ц.

НЕ ДО ПАРИ. ПАНСЬКА ВОЛЯ. МАКСИМ ГРИМАЧ. ОТЕЦЬ АНДРІЙ. ДВА СИНІ, народні оповідання 20 ц.

СЕСТРА КОЗАЧКА. ЧУМАК, народні оповідання 20 ц.

СОН. ОДАРКА. ЧАРІ. ЛЕДАНІЦЯ, народні оповідання 20 ц.

Галина Варнико: РУСАЛКА, оповідання 20 ц.

Архад Аверченко: ГУМОРЕСКИ, переклад з російського 20 ц.

Д. Н. Маміт-Сибіряк: ЧУТЛИВА СОВІСТЬ. ТАТКО, оповідання 20 ц.

Рудинський Кіплінг: ОТ СОБИ КАЗОЧКИ, переклад Вас. Ткачевич, з двох ілюстраціями 20 ц.

Всі 11 книжечок разом \$2.00

Замовлення враз з належністю належить слати до:

„СВОБОДА“

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY 3, N. J.

З Канади належить платити американською валютою.